

Opplegg til møte onsdag 26.11.14 i styringsgruppen kommunereformprosess Forsand, Hjelmeland og Strand

Temanotat: Økonomiske rammer og konsekvenser for en ny kommune (hovedtall)

Bakgrunn

Dette notatet beskriver hvilke økonomiske konsekvenser det får hvis Forsand, Hjelmeland og Strand slår seg sammen og blir til en ny kommune. Som en sentral forutsetning for notatet bør det understrekes at de omtalte konsekvensene i store grad bygger på ulike prognosemodeller og framskrivninger av dagens situasjon. Tallene som presenteres er med andre ord ikke et endegyldig fasit, men vil likevel gi gode indikatorer for hvordan de økonomiske rammebetingelsene vil være i en ny samlet kommune.

Som grunnlag for notatet er primært rapporten fra 2011 fra Telemarksforskning «Utgreiing av kommunestruktur i Ryfylke» og utredningsverktøy fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (www.nykommune.no) og ikke minst «Beregningsmodellen ny kommunestruktur» fra KS anvendt.

Notatet er delt opp i 4 deler for å synliggjøre de økonomiske konsekvensene på ulike områder:

1. Økonomisk støtte i reformperioden
2. Konsekvenser i inntektssystemet
3. Konsekvenser for inntekter fra konsesjonskraft
4. Andre forhold

1. Økonomisk støtte i reformperioden

I Kommuneproposisjonen 2015 står det følgende om økonomisk støtte i reformperioden:

Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell, kommuner som slår seg sammen vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune, og dagens ordning med inndelingstilskuddet videreføres. Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018.

Forsand, Hjelmeland og Strand har i denne prosessen tatt sikte på en sammenslåing med virkning fra 1. januar 2018. Det betyr at den ny kommunen oppfyller kriteriene

for å motta engangsstøtte og reformstøtte. Med bakgrunn i befolkningstallet i de tre kommunene vil det samlet utløses et samlet tilskudd på kr 50 mill. som fordeler seg slik:

Engangsstøtte: Kr 30 mill. Med en omfattende kommunereform vil departementet gjøre dekningsen av engangskostnader ved en sammenslåing mer forutsigbar for kommunene, og unngå mange og tidkrevende søknadsprosesser. Departementet legger opp til at alle kommuner som slår seg sammen i reformperioden får dekket engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell.

Reformstøtte: Kr 20 mill. Kommuner som fatter nasjonale vedtak om sammenslåing i reformperioden vil kunne få reformstøtte fra staten. Utbetalingen blir gitt uten ytterligere søknad fra kommunene, og utbetales på tidspunktet for sammenslåingen. Reformstøtten vil bli tildelt etter en standardisert modell.

2. Konsekvenser i inntektssystemet

Rapporten fra Telemarksforskning fra 2011 konkluderte med at «Ytre Ryfylke» (Forsand, Hjelmeland og Strand) ville få en økning i rammetilskuddet på kr 2,9 mill. hvert av de første ti årene etter en sammenslåing. Dette var en økning på 0,3 % i forhold til nivået på brutto driftsinntekter i 2011. Når inndelingstilskuddet var ferdig nedtrappet ville konsekvensen være en reduksjon på kr 18,4 mill. pr år i rammetilskudd.

Forutsetningene for prognosene har imidlertid endret seg siden 2011 da Telemarksforskning la frem rapporten. Med utgangspunkt i signalet fra Kommuneproposisjonen 2015 er det ventet flere endringer i kriteriene i løpet av de neste 2-3 årene:

Regjeringen legger opp til en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i løpet av perioden. Gjennomgangen av inntektssystemet vil ses i sammenheng med kommunereformen.

Nedenstående prognose baserer seg på beregninger fra KS' modell som naturlig nok tar utgangspunkt i den aktuelle situasjonen på 2015-nivå og eksisterende vekting av ulike parameter i inntektssystemet.

I dag mottar Forsand, Hjelmeland og Strand hver et basistilskudd på kr 12,8 mill. Ved en kommunesammenslåing vil det bare bli utbetalt et basistilskudd. Dette betyr en reduksjon tilsvarende to stk. basistilskudd, kr 25,6 mill. For å kompensere for denne reduksjonen innføres et inndelingstilskudd. Inndelingstilskuddet gir 100 % kompensasjon de første 15 årene, men etter 15 år trappes tilskuddet ned med 1/5 pr år og bortfaller etter 20 år.

I følge beregningsmodellen vil nivået på vekstkommunetilskudd reduseres ved en kommunesammenslåing. Strand kommune isolert sett er berettiget til et vekstkommunetilskudd på kr 3,8 mill. Verken Forsand eller Hjelmeland faller inn under kriteriene for å få dette tilskuddet. Ved en kommunesammenslåing vil den samlede gjennomsnittlige veksten de siste tre årene i de tre kommunene avgjøre størrelsen på vekstkommunetilskuddet. Dermed reduseres tilskuddet til kr 1,1 mill., en reduksjon på kr 2,7 mill.

En annen sentral faktor som vil gi utslag ved en kommunesammenslåing er urbanitetskriteriet. Urbanitetskriteriet er en indikator som fanger opp en rekke sosioøkonomiske forhold som påvirker kommunenes rus- og psykiatriutgifter, og som ikke blir fanget opp gjennom de øvrige kriteriene. Kommunene får enten et tillegg eller et fradrag i rammetilskudd som følge av urbanitetskriteriet. Med dagens situasjon vil alle tre kommuner få et samlet trekk i rammetilskudd på kr 3,9 mill. Ved en kommunesammenslåing vil trekket imidlertid reduseres til kr 2,6 mill., altså en reduksjon i trekket på kr 1,3 mill.

Utslag i sone- og nabokriteriene vil i tillegg kunne gi endringer for rammetilskuddet for en ny kommune. Disse indikatorene er imidlertid ennå ikke på plass på grunn av at SSB må komme med oppdaterte tall først.

Oppsummert vil en kommunesammenslåing mellom Forsand, Hjelmeland og Strand få følgende konsekvenser i forhold til inntektssystemet:

Tall i kr 1000	2018	2019-2032	2033	2034	2035	2036	2037-
Støtte til engangskostnader	30.000						
Reformstøtte	20.000						
Utslag inndelingstilskudd	0	0	-5.314	-	-	-	-
Tap vekstkommunetilskudd	-2.744	-2.744	-2.744	-2.744	-2.744	-2.744	-2.744
Utslag urbanitetskriteriet	1.303	1.303	1.303	1.303	1.303	1.303	1.303
Samlet utslag	48.559	-1.441	-6.755	-	-	-	-
				11.810	16.845	21.980	27.115

3. Konsekvenser for inntekter fra konsesjonskraft

I rapporten fra Telemarksforskning «Utgreiing av kommunestruktur i Ryfylke» er det en grundig analyse av hvilke konsekvenser en kommunesammenslåing mellom Forsand, Hjelmeland og Strand vil få på inntektene fra konsesjonskraft. Analysen og dermed og forutsetningene for analysen er som tidligere nevnt fra 2011. Det har likevel blitt vurdert at grunnlaget for beregningene fremdeles er gjeldende. Det kan være variasjon i produksjonsmengde og forbruk, men utslagene vurderes ikke så store at de påvirker estimatene på fremtidige inntekter.

Nedenstående tabell viser at ved en kommunesammenslåing vil alminnelig forbruk overstige konsesjonskraftmengden.

	Konsesjonskraftmengde	Alm. forbruk	Overskytende konsesjonskraft
Forsand	111	38	73
Hjelmeland	186	63	123
Strand	5	260	-
Samlet	302	361	0

Inntekten fra konsesjonskraften vil bli kr 45 mill. (302GWh x kr 0,15). I forhold til inntektene de tre kommunene får i dag vil dette være en økning på kr 29 mill.

Beregningene baserer seg på en nettoppris på kr 15 øre/kWh – da er det tatt høyde for overføringskostnadene. I tillegg vil en avvikling av Forsand Elverk betyr en ekstra inntekt til kommunen på kr 3,0 mill. og reduserte utgifter til drift av Elverket.

Det er verd å bemerke at Lyse holder på med utbygging av nytt kraftverk i Lysebotn. Målet er at Lysebotn 2 vil være i drift fra våren 2018. Produksjonsmengde er ventet å øke med 180 GWh når nytt kraftverk er i drift. Med 10 % av kraftgrunnlaget som konsesjonskraft til kommunene vil det gi en merinntekt på kr 2,7 mill. og i tillegg gi positivt utslag på eiendomsskatten.

4. Andre forhold

- I Hjelmeland er arbeidsgiveravgiften 10,6 % mens den i Forsand og Strand er 14,1 %. Hvis kommuner med ulike satser for differensiert arbeidsgiveravgift er med i analysen skal det kunne gis kompensasjon hvis konsekvensen for ny kommune er tap av inntekter.
- I Forsand er det ikke eiendomsskatt på hus og hytte mens det er tilfellet i Hjelmeland (2 promille) og Strand (2,8 promille). I en ny kommune må samme reglene for eiendomsbeskatning gjelde i hele kommunen. En innføring av eiendomsskatt i Forsand på samme nivå som det eksisterende i Hjelmeland og Strand vil gi en merinntekt på mellom kr 2 og 3 mill.
- Størrelsen på premieavviket (differansen mellom netto pensjonskostnad og innbetalt premie) og amortiseringstida (nedbetalingsperioden) av premieavviket vil være en faktor som påvirker økonomien dersom det er store avvik mellom kommunene. Amortiseringstida kan variere fra 1 til 15 år.

Oppsummering

Samlet sett vil de økonomiske rammebetingelsene forbedres ved en kommunesammenslåing mellom Forsand, Hjelmeland og Strand.

Med engangsstøtte på kr 50 mill. vil konsekvensene i inntektssystemet på kort sikt være positive for en ny kommune. Det bør imidlertid understrekes at en kommunesammenslåing vil medføre en lang rekke ekstrakostnader – i den sammenheng er det ikke sikkert at kr 50 mill. vil være tilstrekkelig til å dekke disse ekstrakostnader. På langt sikt vil konsekvensene i inntektssystemet være negative som følge av at nedtrapping i inndelingstilskuddet. Det er sentralt å nevne at konsekvensene knyttet til inntektssystemet er beheftet med stor usikkerhet. Inntektssystemet er i endring og på nåværende tidspunkt er det ikke mulig å si noe om hvordan endringene vil slå ut for en ny kommune.

Den primære faktor som gjør at de økonomiske rammebetingelsene vil bedre seg ved en kommunesammenslåing er at en ny kommune vil få en årlig økning i inntekter fra konsesjonskraft på minimum kr 29 mill. (dette tallet vil øke når Lysebotn 2 står klar). I tillegg vil en eventuell innføring av eiendomsskatt på hus og hytte i Forsand gi økte inntekter.